

ANADOLU'DA
BİLİMSEL BİTKİ RESMİ
TARİHİ VE YENİDEN
DOĞUŞU

GÜLNUR EKŞİ

ANADOLU tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, köklü bir kültürün topraklarıdır. Ülkemizin jeopolitik konumu Türk klasik sanatlarının Doğu ile Batı sentezinin eşsiz bir örneği oluşunun kaynağıdır. Bilimsel bitki resminin Anadolu’da doğuşu ve gelişimi ve yeniden doğuşunu anlamak farklı zaman dilimlerini doğru anlamak ile mümkün olacaktır. Anadolu topraklarında Selçuklular ile birlikte İslâm benimsenmiştir. Gerek Selçuklularda gerekse Osmanlı İmparatorluğu döneminde görsel sanatlar dinî unsurlarla iç içe geçmiştir. Görsel sanatlarda karşımıza çıkan her bir motif İslâm felsefesinin unsurlarını barındırır. Bu felsefe bugün dünya genelinde imzamız hâline gelen kaligrafi, tezhip, minyatür, vitray, ebru gibi geleneksel Türk sanatlarının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Ülkelerin sanat tarihlerinde, Anadolu’da da olduğu gibi, farklı dönemlerde farklı sanat akımları ön plana çıkar. Ancak bu dönemleri birbirlerinden keskin çizgilerle ayırmak mümkün olmaz. Sanatsal akımlar daha çok birbiriyle iç içe geçmiş ya da birbirinin devamı şeklindedir. Türk klasik sanatlarını da bitki çizimlerinin geçirdiği evreler bakımından dört başlık altında incelemek mümkündür. Bu evreler, stilize (XVI. yüzyıl başlarına kadar), yarı stilize (XVI. yüzyıldan XVIII. yüzyıla kadar), natüralist (XVIII ve XIX. yüzyıllar) ve bilimsel üslup (XX ve XXI. yüzyıllar) olarak adlandırılabilir. Unutulmamalıdır ki bugün hâlâ stilize, yarı stilize ve natüralist üslupla eserler hazırlanmaya devam edilmektedir. Burada veriler zaman dilimleri daha çok dönemin öne çıkan sanat akımını vurgulamayı amaçlamaktadır.

Anadolu’da bitki çizimleri XVI. yüzyıl başlarına kadar daha çok stilize üslupla hazırlanmıştır. XVI. yüzyılda Kanunî Sultan Süleyman’ın *Muhibbî*

Dîvânî’nda yer alan gül, karanfil, sümbül, zambak, servi ağacı gibi bitkiler Kara Memi tarafından resmedilmiş, yarı stilize üslupla hazırlanan ilk bitki çizimleri olma özelliğini taşımaktadır. Kara Memi XVI. yüzyılın önde gelen tezhip ustalarındandır. Yarı stilize çizimlerin ortaya çıkış döneminin dünya genelinde deniz aşırı yolculukların mümkün hâle gelmesiyle, birçok araştırmacının özellikle Batı Avrupalı araştırmacıların, tıbbî bitkileri kayıt altına almak üzere Akdeniz ülkeleri ve Orta Doğu’ya, daha çok Anadolu’ya ziyaretlerinin aynı döneme denk geldiği gözden kaçırılmamalıdır. Bitkilerin kayıt altına alınması yanında Avrupalı araştırmacılar topladıkları bitki tohumlarını ve soğanlı bitkileri ülkelere göndererek kültüre alınmalarını sağlamışlardır. Bu şekilde Avrupa birçok yeni tıbbî ve ornamental kullanımı olan bitkiyle tanışmıştır. Bunlara lâl türleri (Tulipa sp.), atkestanesi (Aesculus hippocastanum), ağlayan gelin (Fritillaria imperialis), süsen türleri (Iris sp.), sümbül türleri (Hyacinthus sp.) örnek olarak verilebilir. Avrupalı araştırmacıların Asia Minor’a (Anadolu’ya) gelerek bitki topladıklarına dair ilk bilgilere XVI. yüzyılda Osmanlı kayıtlarında rastlamaktayız. Anadolu’ya fauna ve flora elementlerini toplamak ve kayıt altına almak üzere gelen araştırmacılara dönemin padişahları tarafından rehberler tahsis edilerek araştırmaların kontrol altında yürütülmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Prof. Dr. Asuman Baytop’un (1920-2015) *Botanik Tarihi* adlı eserinden edindiğimiz bilgilere göre XVI. yüzyıl başlarından itibaren ülkemizi ziyaret ederek, önemli miktarlarda bitki toplayan botanikçilerin listesi şu şekildedir: P. Belon (1517-1564), O. G. de Busbecq (1522-1592), Leonhart Rauwolf (1535-1596), J. P. de Tournefort (1656-1708) Claude Aubriet ile birlikte, J. Sibthorp (1758-1796) Ferdinand

TÜRK BİTKİ RESSAMLARININ ULUSLARARASI BAŞARILARI

DÜNYANIN farklı birçok ülkesinde bitki resimlerinin kullanıldığı, çeşitli proje ve sergiler gerçekleştirilmekte, sadece bu konu ile ilgilenen koleksiyonerler bulunmaktadır. İngiltere, Japonya, ABD, Avustralya, Avrupa gibi birçok farklı ülkeden ve kıtadan, bitki ressamlığını meslek olarak ele alan son derece yetenekli ressam olmamakla beraber, bitkilere ve bitki resimlerine gönül verip, amatör seviyede bu meslekle ilgilenenler de bir hayli fazla. Bizlerin bu mesleği yeniden keşfetmesi ve hayata geçirmesi biraz zaman alsada, hızlı bir başlangıç yaptığımızı düşünüyorum.

Tarihin ilk yıllarından beri bitkilerin hayatî öneminden dolayı birçok araştırma yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Bu araştırmalarla edinilen bilgileri bizlerin daha iyi kavrayabilmesi ve daha fazla insana ulaşabilmesi için bitki resimleri hep var olmuştur. Günümüzde ise bu konuda ciddi çalışmalar yapan birçok kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşlar, yıllardır düzenledikleri sergiler ile dünyanın birçok ülkesinden ressamı bir araya getirmekte ve ziyaretçilere inanılmaz bir görsel şölen vâdetmektedir.

ROYAL HORTICULTURAL SOCIETY, RHS KRALİYET BAHÇIVANLAR TOPLULUĞU

Londra Lindley Hall’de gerçekleştirilen bu uluslararası sergiye, dünyanın dört bir yanından bitki ressamları iştirak ediyor. En az altı

resimle bu sergiye katılan sanatçıların eserlerinin yüksek standartlarda olması gerekmektedir, zira sergi öncesi toplanan kurul tarafından bir ön eleme yapılıyor.

Bitki ressamlığı üzerine bilinen en prestijli sergilerden olan ve “RHS Orchid Show” ile eş zamanlı düzenlenen sergiye katılım daima üst düzeylerde gerçekleşiyor. Dünyanın birçok farklı ülkesinden sergiye iştirak eden bitki ressamlarının yanı sıra, bu eserleri görmek için uzun yollar kateden sanatseverler de orada oluyor.

ROYAL CALEDONIAN SOCIETY, BISCOT (BOTANICAL IMAGES SCOTIA)

Caledonian topluluğunun girişimi ile 2009 yılında başlayan bu sergi, her yıl harikulade eserlere ev sahipliği yapıyor. Yeni bir organizasyon olmasına rağmen oldukça başarılı bir başlangıç yapan ve İskoçya’da “Gardening Scotland” ile eş zamanlı düzenlenen serginin bir diğer ayağı da Edinburgh Botanik Bahçesi oluyor. Etkinliğin bitmesiyle beraber, sergiye katılan bütün eserler botanik bahçesine taşınarak özel bir açılışla eserlerin daha fazla insana ulaşması sağlanıyor.

Edinburgh Botanik Bahçesi’nde uzun yıllar çalışmaları yapan ve *Plants from the Woods and Forests of Chile* kitabının resimlerini tamamlayan Türk ressamlar, geçmiş yıllarda katıldıkları bu sergiden de birçok ödülle dönmüşlerdi.

Yürekten inanıyorum ki, önümüzdeki yıllarda bu sergilerde Türk bitki ressamlarının adını daha çok duyacağız.

- 2010**
Işık Güner Altın madalya, "Araucaria araucana" adlı eseri serginin en iyi resmi ödülüne layık görülmüştür.
Gülnur Ekşi Altın madalya
Hülya Korkmaz Silver Gilt Medal yaldızlı gümüş madalya
Hülya Korkmaz İtalya Lucca "Murabilia 2010 Botalia Exhibition" Bilimsel Bitki Resim yarışması Silver Gilt Medal yaldızlı gümüş madalya
- 2012**
Gülnur Ekşi Altın madalya
- 2013**
Gülnur Ekşi Altın madalya
- 2014**
Işık Güner Altın madalya, "Gunnera tinctoria" adlı eseri serginin en iyi resmi ödülüne layık görülmüştür.
- 2015**
Gülnur Ekşi Altın madalya
- 2009**
Gülnur Ekşi Silver Gilt Medal yaldızlı gümüş madalya
Işık Güner Silver Medal gümüş madalya
Hülya Korkmaz Silver Medal gümüş madalya
- 2010**
Gülnur Ekşi Altın Madalya
- 2011**
Işık Güner Altın Madalya, Mary Mendum Madalyası, "Araucaria araucana" adlı eseri serginin en iyi resmi ödülüne layık görülmüştür.
- 2013**
Işık Güner Altın Madalya, Mary Mendum Madalyası

IŞIK GÜNER

*Ali Üsküdarî natüralist üslupla
bitki resimleri yapan en önemli isimdir.
Eserleriyle bugünkü bilimsel bitki resminin
Türkiye'deki temellerini atmıştır.*

Bauer ile birlikte, Guillaume A. Olivier (1756–1814) Pierre-Joseph Redouté ile birlikte, J.G. Bruguère (1750–1798), 1836–1862, Karl T. Kotschy (1813–1866) Pierre E. Boissier (1810–1885), Friedrich W. Noë (1798–1858), Theodor von Heldreich (1822–1902), Benjamin Balansa (1825–1891), Eugène Bourgeau (1813–1877), Carl Haussknecht (1838–1903), Paul Sintenis (1847–1907), Joseph N. Bornmüller (1862–1948), Walter Siehe (1859–1928), Otto Schwarz (1900–1983), Kurt Krause (1883–1963), Arthur Huber-Morath (1901–1990), Peter H. Davis (1918–1992), Carl Tobey (1918–1991), Friederike Sorger (1914–2001). İstanbullu botanist Georges V. Aznavour (1861–1920) ise İstanbul bitkilerinden onbeş-yirmibin örneklik bir koleksiyon hazırlamıştır. Vefatından sonra yurt dışına çıkarılan örneklerin binaltıyüz kadarı *Flora of Turkey and the East Aegean Islands* kitabında kayıtlıdır. Anadolu'yu ziyaret eden araştırmacıların bir kısmı yanlarında bitki ressamaları ile gelerek toplanan bitkilerin görsellerinin hazırlanmasını da sağlamışlardır. Bu ressamlar Claude Aubriet (1651–1742), Ferdinand Bauer (1760–1826), Pierre-Joseph Redouté (1759–1840)'tur. Bu araştırmacı ve ressamlar ülkelerine döndüklerinde dönemin kültürel yapısını yansıtan anılarını, bitkilerin betim ve yerel kullanımlarının yer aldığı çalışmalarını görselleriyle birlikte kitaplaştırmışlardır. XVI. yüzyılda Anadolu'da yarı stilize üslupla hazırlanan eserler XVII. yüzyılın ikinci yarısında yerini natüralist tarzda (doğal haline yakın) hazırlanan resimlere bırakmıştır. Bu değişimde, Avrupa'da bilimsel bitki resimlerinin popülaritesinin artması oldukça etkilidir. XVIII. yüzyılda hazırlanan bitki resimlerinde üç boyutlu görünümün yansıtıldığı, tek bir yaprak

ve çiçek üzerinde bile geniş bir yelpazede tonlamaların yapıldığı görülmektedir. XVIII. yüzyılın önde gelen tezhip ustalarından Ali Üsküdarî natüralist üslupla bitki resimleri yapan en önemli isimdir. Eserleriyle bugünkü bilimsel bitki resminin Türkiye'deki temellerini atmıştır. Eserlerinde bitkileri tek olarak, buketler halinde ve çoğunlukla bir kurdela ile bağlanmış olarak resmetmiştir. Çizimlerinde bitkilerin kök kısımları yer almaz ve hazırlanış amacı stilize ve yarı stilize üslupta olduğu gibi Kur'ân sayfalarını, kitap kapak ve sayfalarını süslemektir. Natüralist üslupta eserler hazırlayan bitki ressamlarına XVIII. yüzyılda çiçek ressamı adı verilmiş ve bu dönem bitki çizimleri ise Türk rokokosu olarak adlandırılmıştır. Natüralist üslup yerini, XX. yüzyılda Prof. Dr. Nebahat Yakar (1915–1997) ile birlikte bilimsel üslupla hazırlanan çizimlere bırakmıştır. Nebahat Yakar hazırlamış olduğu üç ciltten oluşan *Türkiye Bitkileri Resimli Atlası* adlı eserinde bitkilerin ayırt edici karakterlerini ön plana çıkartarak Türkiye'de bilimsel bitki ressamlığı mesleğinin doğuşuna öncülük etmiştir. Hazırlamış olduğu birçok eserle ülkemizde botanik anabilim dallarında eğitim gören genç araştırmacılara bitki çizimlerinin de en az betimleri kadar önemli olduğunu göstererek, akademik bakış açılarında katkıda bulunmuştur. XX. yüzyılda ülkemiz bitkilerinin betim ve çizimlerini (kısmen) içeren en kapsamlı eser P. H. Davis editörlüğünde Edinburgh Kraliyet Botanik Bahçesi'nde (RBGE) hazırlanan *Flora of Turkey and East Aegean Island* adlı eserdir. Türkiye florası ülkemiz bitkilerinin zenginliğini ortaya koyan ve biz botanikçi ve ressamları sorumluluk almaya iten en güçlü motivasyon olmuştur. XXI. yüzyıla geldiğimizde Prof. Dr. Adil Güner bir botanikçi olarak

koşulların olgunlaştığının farkındalığıyla, Türkiye'de bilimsel bitki resminin hak ettiği yere gelerek, bir meslek olarak benimsenmesi için çalışmalarına başladı. Türkiye bitkilerinin ülkemiz botanikçilerinin kaleminden yazıldığı ve ülkemiz ressamlarının fırçalarından resmedildiği *Resimli Türkiye Florası* için yapılması gereken dünya standartlarında bilimsel bitki resimleri üretebilen bir kitle oluşturabilmektir. Margaret Johnson'un yardımlarıyla 2002 yılında İngiltere Kraliyet Botanik Bahçesi bitki ressamlarından Christabel King Türkiye'ye bilimsel bitki resim kursu vermek üzere davet edildi. İşte tam da bu noktada sihirli bir el, Ali Nihat Gökyiğit (ANG Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı) gerek katılımcıların, gerekse Christabel King'in tüm masraflarını üstlenerek Türkiye'de XVIII. yüzyılda baş gösteren, XX. yüzyılda filizlenen bilimsel bitki ressamlığının XXI. yüzyılda yeniden doğuşunu mümkün kıldı. 2002–2005 yılları arasında Boğaziçi Üniversitesi'nde gerçekleştirilen bilimsel bitki ressamlığı kursları her yıl iki hafta devam ederek dört yılın sonunda tamamlandı. Başlangıçta bir elin parmakları kadar olan sayımız gün geçtikçe artmaya devam ediyor. *Resimli Türkiye Florası*'nın birinci cildi 2014 yılında yayımlandı. İkinci cilt basım aşamasında ve üç, dört, beşinci ciltlerle ilgili çalışmalarımız hız kesmeden devam ediyor. Bugün Türkiye'nin hemen hemen her yerinde bilimsel bitki ressamlığı kursları düzenliyor, her yıl ülkemize altın madalyalarla dönüyoruz. Henüz her şeyin başındayız. Bunun farkındayız ancak emin adımlarla ilerliyoruz. Bugün Türkiye'de yeni yeni tanınmaya başlanan, hakkında bilgi sahibi oldukça gerekliliği anlaşılan yeni bir meslekle tanışmış bulunuyoruz. Bu mesleğin adı "bilimsel bitki ressamlığı".

EYLÜL 2007'nin ilk zamanlarında Edinburgh Royal Botanic Garden'ın (RBG) görevli kantininde otururken, iki yıl önce Türkiye'de gerçekleşen, İngiltere hükümetinin finanse ettiği Darwin Initiative alan çalışması eğitim programında beraber olduğumuzu hatırladığım üç ziyaretçiyi fark ettim. Bu üç ziyaretçi Türkiye'de, Türkiye florası üzerine bir yayın için soğanlı bitkileri çizen sanatçılar, Gülnur Ekşi, Hülya Korkmaz ve Işık Güner'di. Yakınlarda belirlenmiş bir bitki sanatı çalışması kullanılarak Şili florası üzerine bir kitap için neredeyse yirmi yıldır devam etmekte olan bir plan yapılmıştı, ancak finans eksikliği sebebiyle hiçbir şey gerçekleştirilemedi. Bununla birlikte, bu sanatçılarla yeniden karşılaşmak ve çalışmalarının kalitesini hatırlamak –bazılarına Şili, İskoçya ve Türkiye arasındaki merak uyandırıcı bir bağlantı gibi görülebilir– bu düşünceyi yeniden harekete geçirdi. Bu tesadüfi buluşma *Plants from the Woods and Forests of Chile* kitabının üretim aşamasındaki birçok önemli adımın ilkiydi.

Günümüzde, bitki illüstrasyonunda dikkat çekici bir canlanma var. Bu kitap ve onun ilham verici sanatı bunun açık bir göstergesidir. *Plants from the Woods and Forests of Chile*, Şili'nin o zarif bitki yaşamına hayat vermek için en ince detayları kusursuzca ve titizlikle kayıt altına alan çok yetenekli modern sanatçıların çabasını ve gözlemlerini ortaya koyuyor. Bu çizimler elbette,

Işık Güner *Tropaeolum speciosum*.

ŞİLİ ORMAN BİTKİLERİ

oldukça başarılı bir botanik sanatçısı olan Christabel King'den Türkiye'de ders alan üç Türk sanatçının, Gülnur Ekşi, Hülya Korkmaz ve Işık Güner'in çalışmalarıdır. Sanatçılar, 2008 ve 2014 yılları arasında yedi yıllık bir süreçte kitabın klişelerini hazırlamak için çeşitli zamanlarda Edinburgh RBG'yi ziyaret ettiler.

Kitabın amacı, Şili'nin orman habitatının zengin bioçeşitliliğini ve nadede güzelliğini çarpıcı bir biçimde yakalamak ve sun-

özellikle Şili halkına ise Şili ormanlarının ve ağaçlıklarının ne kadar kıymetli ve olağanüstü olduğunu hatırlatacaktır.

Martin Gardner –

1991'den beri Royal Botanic Garden'da çalışıyor. Bu süreçte zarfında International Conifer Conservation Programme'ı (ICCP) koordine etti. Bu girişim onu, kozalaklı ağaçların ve bunlarla ilişkili bitki türlerini incelemek üzere dünyanın tropikal ve ılıman kısımlarının birçoğuna, Arnavutluk, Küba, Yeni Kaledonya, Solomon Adaları, Güney Kore ve Vietnam'a götürdüğü çalışmalarının çoğunun, kozalaklı ağaçlarla ve bunlarla ilişkili bitki türlerini korumak için stratejiler geliştirmeye yönelik projelerin başlatıldığı Şili'de gerçekleştirdi. Bu çalışmaların önemli bir bölümü Edinburgh RBG'de lisansüstü çalışmalar yapan yetenekli Şilili öğrencilere yardım etmeyi de içerir. Birleşik Krallık'ta onikibininin yabanî kökenlerinin tehlike altında olduğu bilinen kozalaklı ağaç alanlarının yetiştirildiği ve korunduğu yüzlerce "güvenli site" ex-situ ağının geliştirilmesine yardımcı oldu.

MARTIN GARDNER

BUGÜNE kadar bu kapsamda dünyanın birçok ülkesi ve bölgesini içeren çok sayıda eser yayımlanmıştır.

Bu eserlerin her birinin ayrı ayrı bilimsel değeri bulunmasına karşın, dünyada bitki çeşitliliği açısından olağanüstü zengin olan alanlar hakkında yazılmış eserler daha fazla dikkat çekmektedir. Dünyada bitki çeşitliliğinin olağanüstü olduğu bölgelerin başında Türkiye gelmektedir. İliman kuşağın en zengin bitki çeşitliliğine sahip ülkelerinin başında yer alan Türkiye’de onbirbindört yüz civarında damarlı bitki yaşamını sürdürmektedir. Bu sayının hemen hemen bütün Avrupa kıtasındaki bitki çeşidine denk geldiği düşünüldüğünde ülkemizin bitki zenginliği daha iyi anlaşılacaktır.

Bugüne kadar ülkemiz bitkileri ile ilgili iki temel eser yayınlanmıştır. Bu eserlerden ilki XIX. yüzyılın ikinci yarısında İsviçreli botanikçi tarafından Latince olarak yazılan altı ciltlik *Flora Orientalis*, ikincisi İngiliz botanikçi Davis ve arkadaşlarınınca XX. yüzyılın ikinci yarısında İngilizce olarak yayımlanmış on ciltlik *Flora of Turkey and the East Aegean Islands* adlı eserdir.

Her iki eser de bilimsel açıdan oldukça kıymetli olup, botanik alanında bilim dünyasına ve ülkemizin bitki çeşitliliğinin anlaşılmasına oldukça önemli katkılarda bulunmuş ve birçok araştırmaya kaynaklık etmiştir. Her iki eserin de, yabancı dilde yazılmış olmaları nedeniyle Türkiye toplumu üzerinde bilim dünyasının aksine yeterince etki yaptığını söylemek oldukça zordur.

Günümüzde bir ülkede ülke kaynaklarıyla gerçek-

leştirilen bilimsel çalışmaların etkilerinin sadece bilim dünyasında yankı bulmasını önlemek kabul edilebilir bir durum değildir. Yapılan bilimsel çalışmaların halk tarafından takdir edilmesi ve desteklenmesi, sonuçlarının ülke yararına kullanılabilmesinin, büyük oranda araştırma sonuçlarının ülkede konuşulan anadille neşredil-

mesi ile mümkün olabileceği ortadadır. Başka bir ifade ile ülke kaynaklarıyla yürütülen çalışmaların sonuçlarının ülke insanına iletilmesinin kanallarını açık tutmak gerekmektedir. Bu kanal o ülkede kullanılan anadildir. Bu noktadan hareketle Türk botanikçileri tarafından güncel bilgiler kullanılarak ülkemiz bitkilerinin tamamını ihtiva

RESİMLİ TÜRKİYE FLORASI PROJESİ

eden Türkçe ve yirmi sekiz cilt olması planlanmış *Resimli Türkiye Florası* adlı eserin çalışmalarına başlanmıştır. Çalışmalar tüm hızı ile devam etmektedir. Resimli Türkiye Florası adlı proje 11. Cumhurbaşkanımız Sayın Abdullah Gül tarafından himayelerine alınmış, halen Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın da himayelerinde bulunan bu projede ülkemizin bitki zenginliğinin nedenleri ve flora yazımına esas teşkil edecek bilgileri ihtiva eden ilk cilt 2014 yılı içinde yayımlanmıştır. Floranın iki, üç ve dördüncü ciltlerinin ise yazımı devam etmektedir.

Resimli Türkiye Florası adlı eserin yukarıda sözü edilen ve ülkemiz bitkileri üzerine yazılmış olan iki temel eserin kopyası olmayacağı özellikle bilinmelidir. Yeni eserde bitkilere ait bütün bilgiler yeniden oluşturulacak, eserde yer alması düşünülen yaklaşık onbirbinyediyüz bitki çeşidinin tamamı resmedilecektir. Yazılı olarak yayımlanacak olan yeni *Resimli Türkiye Florası*’nın bir de elektronik kopyası oluşturulacaktır. Öngörülen bütün çalışmalar tamamlandığında Türk botanikçileri tarafından ülkemiz florası ile ilgili ilk kez Türkçe, resimli ve güncel bilgiler ihtiva eden bir eser ortaya çıkmış olacaktır. Resimli Türkiye Florası adlı proje tamamlandığında bu eser, Türk bitki bilimi için de dünyada oldukça prestijli bir yapıt niteliğinde olacaktır.

Ali Nihat Gökyiğit Vakfı (ANG) tarafından kurulan ve desteklenen Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi (NGBB), Resimli Türkiye Florası çalışmalarının merkezi konumdadır. Söz konusu bahçe, dünyada otoyol kavşağında yer alan tek botanik bahçesi

niteliğinde olup ülkemizin en aktif botanik bahçesidir. Ülkemiz botanikçileri, fen bilimleri alanına ait diğer bilim adamları ve ülkemizin doğasına meftun insanların katılımı ile merkezi Ankara’da olan Flora Araştırmaları Derneği kuruldu. Flora Araştırmaları Derneği ülkemizin bitki zenginliğinin tanıtılması ve araştırılması yanında Resimli Türkiye Florası projesine bilimsel destek vermektedir.

Resimli Türkiye Florası adlı çalışmada, bir baş editör ve dört bilim editörü ile iki resim editörü yönetiminde ülkemizin hemen hemen her bölgesindeki farklı üniversitelerde görev yapan çok sayıda bitki bilimci akademisyen ve üniversite dışından bazı araştırmacılar yazar olarak görev yapmaktadır.

Resimli Türkiye Florası çalışmalarının başlangıç adımı olarak ülkemizde bulunan ve önemli bir kısmını ülkemize özgü endemik bitkilerin oluşturduğu bitkilerin güncel listelerini ortaya koymak amacıyla 2012 yılında ANG Vakfı, NGBB ve Flora Araştırmaları Derneği’nin katkıları ile *Türkiye Bitkileri Listesi (Damarlı Bitkiler)* adlı bir kitap yayımlanmıştır. Bu eserde doksan beş bilim insanı ile iki ressam görev almıştır. Sözü edilen eserde ülkemizde yetişen onbirbinyediyüzyedi bitki çeşidi bilimsel Latince adlarının yanısıra bilimsel Türkçe adları ile birlikte listelenmiştir.

Resimli Türkiye Florası adlı yirmisekiz cilt olması planlanan eserin giriş niteliğinde olan ilk cildi 2014 yılında ANG Vakfı ile Türkiye İş Bankası tarafından yayımlanmıştır. Bu ciltte, Türkiye’nin bitki zenginliği, zenginliğe neden olan

koşullar, Türkiye’nin genel bitki örtüsü, bugüne Anadolu bitkileri üzerine yapılan flora ve vejetasyon ile etnobotanik çalışmalar gibi genel bilgiler yer almıştır. Ülkemiz bitkilerinin betimleri ve resimleriyle birlikte yer almaya başlayacağı ikinci cilt 2017 yılı içinde yayımlanmış olacaktır. Üçüncü cildin yazımına da başlanmıştır. Geriye

kalan ciltlerin yazım planı da ortaya konmuştur. İlk birkaç cildin yayımlanmasına ilişkin maliyetler ANG Vakfı tarafından karşılanacaktır. Bunun yanında geriye kalan çok sayıda cildin çıkarılabilmesi için maddi kaynağa ihtiyaç bulunmaktadır. Bu konuda en büyük güvencemiz hamiyetperver, varlıklı ve hayır işlerine düşkün olan Anadolu

insanımızdır. Projenin önemini yeterince anlattığımızda gerekli desteğin bulunabileceğinden kuşumuz yoktur. Eserin yazılmasında sadece alan uzmanları görev yapmamaktadır. Her bir bitki uzmanı uzun yıllar boyunca yine ANG Vakfı desteği ile yetiştirilmiş bitki ressamları ile çalışmaktadır. Bu nedenle eser hem yazım hem de görsel yönden dikkat çekici bir yüksek standarda sahip olacaktır. Proje tamamlandığında ortaya bilimsel niteliği yüksek bir eser çıkmış olacaktır. Eser sadece alanında uzman bitki bilimcilere değil, ülkemiz bitkileriyle ilgili olan ziraatçılarından, eczacısına, ormancısından bitkilere merak duyan herkese hitap edecektir. Zira eserde ülkemiz bitkilerinin tamamına yakını resmedilmiş ve özellikleri Türkçe olarak betimlenmiş olacaktır.

NGBB’de sadece ülkemizin tohumlu bitkilerine ait çalışmalar yürütülmektedir. *Resimli Türkiye Florası*’nın yanında yakın gelecekte Türkiye karayosun florasının yazılmasına temel teşkil edecek *Karayosunları Listesi* yine ANG Vakfı ve NGBB katkıları 2017 yılı içinde yayımlanmıştır. Benzer şekilde Türkiye likenlerine ilişkin başka bir çalışma da yine NGBB’de yürütülmektedir.

Proje Editörleri
Prof. Dr. Adil GÜNER Baş editör
Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Müdürü
Prof. Dr. Ali KANDEMİR Editör
Erzincan Üniversitesi öğretim üyesi
Prof. Dr. Yusuf MENEMEN Editör
Kırıkkale Üniversitesi öğretim üyesi
Prof. Dr. Doç. Dr. Hasan YILDIRIM Editör
Ege Üniversitesi öğretim üyesi
Uzman Serdar ASLAN Editör
Düzce Üniversitesi

Sanat Editörleri
Gülnur Ekşi
Işık Güner

ALİ KANDEMİR